

Oponentský posudek rigorózní práce Ivo Vacíka (*Franjo Tuđman v chorvatském mediálním diskurzu, na příkladu životopisů a „Feralu Tribune“*, Praha 2008)

vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.

Bc. Ivo Vacík předkládá práci, v níž si jako svůj cíl stanovil zmapování obrazu Franjo Tuđmana v chorvatském mediálním prostoru. Zvolil si problematiku, která při zpracování nepochybně vyžaduje velkou dávku kritického odstupu a klade na autora vysoké nároky při práci s prameny vzhledem k tomu, že téma prvního chorvatského prezidenta stále neopustilo rovinu aktuální publicistiky a politický diskurz. Mediální scénu v Chorvatsku utváří generace lidí přímo spojená s dramatickými událostmi rozpadu Jugoslávie a formováním novodobé chorvatské státnosti, u níž se nutně projevuje značná míra osobní angažovanosti.

Na úvod svého posudku bych rád konstatoval, že se pisatel s náročným úkolem (i přes dílčí výhrady) dokázal vypořádat. Kolega Vacík se neomezuje jen na prezentaci pramenů, ale pokouší se o vlastní analýzu a hodnocení, která se objevují především v závěrech k jednotlivým kapitolám. Předkládaný text splňuje všechny formální i obsahové požadavky kladené na rigorózní práci (v případě rozsahu - 270 stran textu bez příloh - tyto nároky dalece překračuje). Práce je založena na široké pramenné základně i sekundární literatuře (o čemž svědčí rozsáhlá bibliografie) a je vybavena bohatým poznámkovým aparátem. V úvodu (s. 6 – 16) autor zmiňuje, že v průběhu zpracování textu absolvoval sérii zahraničních pobytů, pracoval v místních knihovnách a téma konzultoval rovněž s odborníky z Univerzity ve Splitu a osobně docházel do redakce *Feral Tribune*.

Vlastní práce se rozpadá na tři polosamostatné celky, které jsou vždy uzavřeny autorským shrnutím. V první části (s. 17 – 119) kolega Vacík představuje vybrané životopisy prezidenta Tuđmana z pera obhájců i kritiků jeho osobnosti a politické činnosti; upozorňuje, že jeho výběr je pouze selektivní, zároveň jeho volba reprezentuje širokou škálu přístupů od absolutního adorování (včetně využití žánrové strategie hagiografické literatury) až po negování jakýchkoli pozitivních stránek. Pisateli se daří přístupnou formou postihnout specifika jednotlivých textů i autorského stylu a zároveň najít některé společné rysy budování Tuđmanova mýtu i pokusů o jeho demontáž. Rozebírané texty člení na tři skupiny (obdivovatelé, odpůrci a redaktoři *Feral Tribune*); v této souvislosti se mi zdá jako poněkud zbytečné vyčlenění samostatné skupiny *Feral Tribune*; z hlediska přístupu k Tuđmanovi nacházíme řadu paralel mezi texty druhé i třetí skupiny – je tedy možné mluvit o zvláštním diskurzu feralovských životopisců?

V druhé (nejvíce teoretické) části (s. 120 - 140) se autor snaží zmapovat proměny mediální scény za Tuđmanovy vlády. Pozornost věnuje státním zásahům proti nezávislým médiím, aktivitám občanské společnosti v odporu vůči autoritativním praktikám režimu, podivné privatizaci některých médií atd. Největší prostor vyčleňuje vzniku a fungování periodika *Feral Tribune*, které reprezentuje unikátní kulturologický fenomén; oceňují, že do rámce svého textu zařadil hlubší zamyšlení nad příčinami ukončení existence zmíněného periodika, k němuž dochází v době, kdy přímou státní kontrolu nahrazuje ekonomický tlak. Vzhledem k tomu, že druhá část práce nabízí klíč k pochopení mechanismů chorvatského mediálního trhu 90. let a úspěšně přibližuje společenské pozadí vzniku všech analyzovaných textů, očekával bych spíše její zařazení na úvod práce.

V třetí části práce (s. 146 – 256) se pisatel věnuje obrazu Franjo Tuđmana na stránkách časopisu *Feral Tribune*. V několika podkapitolách zachycuje reflexi nejen Tuđmanovy minulosti, ale i jeho politického angažmá jako prezidenta země i vůdce nejsilnější politické strany HDZ. Musím zdůraznit, že se v poslední kapitole kolegovi Vacíkovi podařilo výrazně překročit rámec analýzy jednoho (byť významného) periodika a na příkladu satirických i publicistických textů *Feralu* zmapovat obecné mechanismy formování Tuđmanova mediálního obrazu. V závěru ke třetí kapitole čtenáři prezentuje svá zjištění ke všem předchozím částem; poněkud neobratně se mi jeví hledání paralel a rozdílů mezi Tuđmanovými životopisci a periodikem *Feral Tribune* s ohledem na zcela odlišný charakter publicistiky pravidelně vycházejícího časopisu, reagujícího na aktuální události, a méně či více zdařilými pokusy o komplexní biografii. Práce je doplněna slovníkem zkratk a bohatou obrazovou přílohou.

Za jednoznačné pozitivum předkládané rigorózní práce považuji autorovu snahu přiblížit téma domácím českému čtenáři, a to například vysvětlením řady chorvatských reálií a termínů i zařazením drobných portrétů jednotlivých osobností. Kolega Vacík se rovněž pustil do náročného úkolu – přeložit všechny cizojazyčné citáty do češtiny včetně specifického stylu přispěvatelů *Feral Tribune*.

Při dalším zpracování tématu a jeho případné prezentaci doporučuji věnovat zvýšenou pozornost jazykové a stylistické stránce textu. Práce je psána čtivou formou, autor však někdy pod vlivem pramenů volí až příliš žoviální výrazy a sklouzává do publicistického stylu. Za žádoucí rovněž považuji opravit některé zbytečné překlepy a chyby (např. název zásadního dokumentárního filmu zní *Oluja nad Krajinom*, nikoli *Oluja iznad Krajine*), odstranit nepatřičné „chorvatské“ paradigma i kroatismy v českém textu a překladatelské chyby, které

kazí celkově pozitivní dojem (hlavní stožer – hlavní stožár / hlavní štáb, radiotelevizija – rádiotelevize / rozhlas a televize apod.).

Navzdory všem výše uvedeným drobným výhradám hodnotím práci Ivo Vacíka jako velmi kvalitní text, který vřele doporučuji k obhajobě, a navrhuji jeho nejvyšší hodnocení.

Ve Vlašimi dne 21.10.2009

Marek Příhoda